

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete

Az ügy száma: Gfv.VII.30.241/2020/4.

A tanács tagjai: Dr. Vezekényi Ursula a tanács elnöke

Dr. Bajnok István előadó bíró

Dr. Tibold Ágnes bíró

A felperes:

A felperes képviselője Dr.Szepesházi Péter

Az alperes:

Az alperes képviselője: Nagy és Kiss Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Nagy Szilárd ügyvéd

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Fővárosi Ítéltábla
5.Pf.20.866/2019/6/II. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Fővárosi Törvényszék 34.G.43.692/2016/8.
számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 12.700 (tizenkettőezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget, valamint 82.700 (nyolcvankétezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felperes - személyes költségmentessége folytán – meg nem fizetett 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes mint adós és az alperes mint hitelező 2006. augusztus 1-jén jelzálogjoggal biztosított deviza elszámolási alapú kölcsönszerződést kötöttek.

[2] A kölcsönszerződés I.2 pontja egyebek mellett az alábbi rendelkezést tartalmazza:

[3] „Felek kijelentik, és kötelezik magukat arra, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítés esetére, vagy a jelen okirat szerinti kölcsönből mindenkor fennálló kölcsön és egyéb tartozás mértékére, a folyósítás tényleges időpontja, a teljesítési kötelezettség lejáratának megállapítása, valamint bármely egyéb, a közvetlen bírósági végrehajtás céljából szükséges tény, adat megállapítása tekintetében az Adós Banknál vezetett számlái, és a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el, mint közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot.

[4] Ennek megfelelően a kölcsön és járulékaik nem, vagy nem szerződés szerinti megfizetés esetén a végrehajtás alapjául szolgáló, mindenkor fennálló kölcsön-, és járuléktartozást, továbbá a fent hivatkozott tényeket jelen okirat mellett, az Adós Banknál vezetett számláiról, illetve a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány tanúsítja, amelynek elfogadására a Felek jelen okirat aláírásával kötelezettséget vállalnak.”

[5] A kölcsönszerződés VIII.12. pontja szerint: „A Bank által nyújtott kölcsön és járulékai mindenkor összegének megállapítására a Bank könyvei és nyilvántartásai az irányadóak.”

[6] A felperes a kölcsönszerződés alapján közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő és egyoldalú kötelezettségvállalást tartalmazó nyilatkozatot tett a kölcsönszerződésnek megfelelő tartalommal.

[7]

[8] A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[9]

[10] A felperes keresetében a kölcsönszerződés I.2. pontjának [2] pontban idézett kikötései érvénytelenségének megállapítását kérte azok tisztességtelensége miatt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209/A. § (2) bekezdése, valamint a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjára hivatkozással.

[11] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

[12] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Határozatát azzal indokolta, hogy a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) szabályai alapján az ügyfél tartozásának nyilvántartása az alperes számára nem jogosultság, hanem kötelezettség, a saját nyilvántartásainak helyességét pedig maga köteles bizonyítani. Megállapította, hogy nem a közjegyzői ténytanúsítvány, hanem a közjegyzői okiratba foglalt megállapodás ténye alapozza meg a záradékolás lehetőségét, ezért a támadott feltétel a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján sem tisztességtelen.

[13] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította a kölcsönszerződés I.2. pontjának és VIII.12. pontja [2] és [3] pontban idézett szövegrészének érvénytelenségét. A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában előrebocsátotta, hogy a felperes másodfokú eljárásban tett nyilatkozata alapján keresetét akként értelmezte, hogy a kölcsönszerződés I.2. pontjának harmadik és negyedik bekezdésében foglalt feltételekkel együtt az azzal összefüggő tartalmú VIII.12. pontjában írt feltétel tisztességtelenségének megállapítását is kéri. A másodfokú bíróság úgy ítélte, hogy ekként a per tárgyát képező szerződéses rendelkezés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) és j) pontjában megjelölt okból tisztességtelen.

[14] Az ítéletábra abból indult ki, hogy a szerződési feltétel tisztességtelenségét az uniós jog - azaz a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) – elsőbbségi alkalmazása mellett kell megítélni. Ebből következően a bíróságok a fogyasztói irányelv átültetéséről gondoskodó nemzeti jogszabályokat a fogyasztói irányelv szövegének és céljának megfelelően kötelesek értelmezni, és a fogyasztói irányelv értelmezése tárgyában az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) által hozott ítéletek mintegy jogegységi határozat jellegével kötelezőek a nemzeti bíróságok számára.

[15] Az ítéletábra az EUB C-34/18. számú ítéletében írtakra hivatkozással úgy ítélte meg, hogy a ténytanúsítványra vonatkozó szerződéses rendelkezés tisztességtelen, az egyrészt a bizonyítási terhet megfordítja, másrészt kizárja, illetve korlátozza a fogyasztói igényérvényesítés lehetőségét.

[16] Kifejtette, a ténytanúsítványra vonatkozó szerződéses rendelkezés a bizonyítási terhet megfordítja, ugyanis a fogyasztó ugyan vitathatja a ténytanúsítványban írtakat, de ez esetben a bizonyítás kötelezettsége őt terheli. Az ítéletábra érvelése szerint a felek a szerződésben akár a peres, akár a nemperes eljárások tekintetében megállapodhatnak a bizonyítás módjának jogszabályban rögzített módjától való eltérésre, amelyet a perbeli szerződéses rendelkezéssel meg is tettek. Hangsúlyozta a fél tényállítása és annak okirati bizonyítása között éles különbség van, a közokirat csak a fél tényállításainak tartalmát igazolja, de annak helyt állóságát nem. A perbeli szerződéses rendelkezés célja, hogy az alperes mentesüljön saját tényállítása valóságtartalmának bizonyítása alól, a nyilatkozatában foglaltakkal szemben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 195. § (6) bekezdése alapján a bizonyítási kötelezettség a fogyasztót terhelje.

[17] Végrehajtási eljárás esetén is a végrehajtási záradék kibocsátását kérő mentesül a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 23/C. § (1) és (2) bekezdése, illetve a a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. tv. (a továbbiakban: közjegyzői tv.) 112. § (1) és (2) bekezdése szerinti konjunktív feltételek teljesítésének kötelezettsége alól figyelemmel a per tárgyát képező szerződéses rendelkezésre. Az ítéletábra hangsúlyozta kétféle közjegyzői okirat van az ügyleti és a ténytanúsító okirat, mindkettővel szemben követelmény, hogy az a valóságnak megfelelő tartalmú legyen. Ugyanakkor a tartozás összegéről a közjegyző meggyőződni nem tud. A perbeli szerződéses rendelkezésre tekintettel a záradék a valóságtartalmat is igazolja, annak hiányában a hitelező nyilatkozatához joghatás nem fűződhetne.

[18] Az ítéletábra álláspontja szerint a végrehajtási záradék kibocsátásához megkövetelt jogszabályi előírások nem teljesülnének a perbeli feltétel nélkül a közjegyzői tv. 136-147/A. §-ai és a 144. § (1) bekezdése alapján, hiszen a saját követelése összegére vonatkozó jogosulti nyilatkozat megtétele – a perbeli szerződési feltétel hiányában – olyan jogkövetkezménnyel nem járna, hogy egyben a követelés záradékoláshoz megkívánt [Vht. 23. § (1) bekezdés c) pont és közjegyzői tv. 112. § (1) bekezdés c) pont] összecszerűséget is közokirati formában bizonyítaná.

[19] Az ítéletábra a hivatkozott EUB határozatban írtakra tekintettel vizsgálta, hogy a per tárgyát képező feltétel lehetővé teszi-e a hitelező számára a jogvita érdemi lezárását, elzárja-e

a fogyasztót az igényérvényesítés lehetőségétől. A korábban hatályos rPp. szabályai mellett a fogyasztó a végrehajtási eljárásban vitathatta a tartozásaösszegezését, de a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) megváltozott szabályaira tekintettel a végrehajtás megszüntetése iránti perben a fogyasztó a végrehajtani kívánt követelés érvényes léte nem jöttére nem hivatkozhat. A Pp. 129. §-ának az eljárás felfüggesztésére vonatkozó szabálya nem nyújt kellő védelmet a fogyasztónak, mivel az eljárás felfüggesztése diszkrecionális joga a bíróságnak.

[20] Végezetül rámutatott, ha a bíróság a perbeli szerződéses rendelkezés tisztességtelenségének megállapítására irányuló keresetet jogerősen elutasítja a ténytanúsítványban foglaltak a fogyasztót végérvényesen kötik, ezt követően induló eljárásokban a tartozásösszegezését nem vitathatja, emiatt a felperes keresetet sem indíthat a tartozásösszegezt befolyásoló feltétel tisztességtelenségének, illetve az egész szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[21] Az alperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú ítélet helybenhagyását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította, a jogerős ítélet az ügy érdemi elbírálására kihatóan sérti az rPp. 3. § (2) bekezdését, az rPtk. 209. § (1) és (5) bekezdését, 209/A. § (2) bekezdését, továbbá a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) és j) pontjait.

[22] A megjelölt eljárási szabálysértés körében arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság megsértette a kérelemhez kötöttség elvét a döntésével, mert a felperes keresete kizárólag a kölcsönszerződés I.2. pontjára vonatkozott, továbbá keresetében a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) pontjára sem hivatkozott.

[23] Az ügy érdemét tekintve több eseti döntésre és a Kúria EBH2018. G.1. számon közzétett gazdasági elvi határozatára hivatkozva kifejtette, hogy a perbeli kikötés nem zárja ki és nem is korlátozza a fogyasztó igényérvényesítési lehetőségeit, és nem jelenti a bizonyítási teher megfordulását sem a fogyasztó hátrányára, ekként a vitatott kikötések nem minősülnek tisztességtelenségnek ezáltal semmisnek.

[24] Álláspontja alátámasztására többek között hivatkozott a Vht. 21. §-ában, a jelenleg hatályos 23/C. §-ában és közjegyzői tv. 111-112. §-aiban írtakra. Állította, a támadott szerződéses feltételek nélkül is lehetősége volt a közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását kérni az általa nyilvántartott tartozásösszegeztől, a kölcsönszerződés felmondásáról a közjegyzői záradékoláshoz. A jogerős ítélet a EBH 2018.G.1. számú gazdasági elvi határozatban kifejtettekkel ellentétesen állapította meg a perbeli szerződéses rendelkezés tisztességtelenségét. Több eseti döntésre is utalva előadta, hogy a jogerős ítélet az rPtk. 209. §-ának, illetve a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) és j) pontjainak téves alkalmazásával állapította meg, hogy a perbeli kölcsönszerződés támadott kikötései tisztességtelen szerződéses rendelkezéseknek minősülnek, azok a bizonyítási terhet nem fordítják meg, és nem korlátozzák a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem.

[25] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[26] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem korlátai között vizsgálta, és azt az abban hivatkozott indokok alapján az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.

[27] A Kúria előrebocsátja, hogy az rPp. 270. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárás tárgya annak vizsgálata, hogy a jogerős határozat jogszabálysértő-e. Az rPp. 272. § (2) bekezdése, illetve a 273. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontjában foglaltakra is – csak a jogszabály tételes, egyértelmű megjelölése mellett és az annak megsértésére vonatkozó indokok részletezésével kifejtett érveket tartalmazó felülvizsgálati kérelem bírálható el érdemben. A felülvizsgálati kérelemnek az a része, amely ezeknek az elvárásoknak nem felel meg, a felülvizsgálati eljárásban érdemben nem vizsgálható. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell a fenti tartalmi követelményekkel.

[28] Az alperes felülvizsgálati kérelmében az eljárási szabálysértésként az rPp. 3. § (2) bekezdésének megsértését is állította, de a jogszabálysértés szöveges körülírása szerint valójában azt sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság túlerjeszkedett a kereseti kérelmen. Ugyanakkor ezzel adekvát és megsértett jogszabályként felülvizsgálati kérelmében az rPp. 215. §-át nem tüntette fel, ezért e hivatkozása a fent kifejtettek szerint érdemben nem volt vizsgálható.

[29] A Kúria egyetért a másodfokú bírósággal abban, hogy a perbeli szerződéses feltétel tisztességtelenségét az rPtk. és a Korm. rendelet vonatkozó szabályainak alkalmazása során a fogyasztói irányelv céljainak megfelelően kell értelmezni. Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatai nem rendelkeznek erga omnes hatállyal (66/80.sz. International Chemical Corporation-ügy, 18.pont), ami a magyar nemzeti eljárásjogban ismert jogegységi határozat jelleget önmagában kizárja. A tagállami bíróságoknak az uniós jog értelmezése és alkalmazása során az EUB joggyakorlatát követniük kell (28/62. sz. Da Costa-ügyben kifejtett indokok miatt), ezért a másodfokú bíróság helyesen vizsgálta az EUB C-34/18. számú, a perbeli tényálláshoz nagyon hasonló ügyben hozott ítéletében a ténytanúsítvány tisztességtelensége vizsgálata körében megfogalmazott szempontokat.

[30] A Kúria előrebocsátja, hogy a perbeli szerződés megkötésére 2006. augusztus 1-én került sor ezért a Kúriának azt kellett vizsgálnia, hogy a per tárgyát képező szerződéses kikötés a szerződés megkötésének idején hatályos jogszabályi rendelkezésekre tekintettel (6/2013. PJE határozat III.2. pont) tisztességtelen így érvénytelen szerződési feltételnek minősül-e. Ez a jogértelmezés jelenik meg az EUB joggyakorlatában is (EUB C-229/19. és C-289/19. számú egyesített ügyek [52] pont.).

[31] A Kúria a perbeli keresettel támadott szerződési feltétellel tartalmilag, a lényegét tekintve megegyező szerződéses kikötés tisztességtelensége megítélésének kérdésében az EBH 2018.G.1. számon közzétett gazdasági elvi határozatában, illetve BH2018. 146. számú határozatában már állást foglalt, amely döntések a Kúria következetes - jelen perben is irányadónak tekintendő – joggyakorlatát tükrözik. Az ott kifejtettektől a Kúria jogegységi eljárás kezdeményezése és eltérő tartalmú jogegységi határozat nélkül nem is térhet el. A Kúria a hivatkozott határozatokban és azt követően hozott határozataiban kifejtetteket változatlanul, minden részletében irányadónak tekintti. A fenti ügyekben akként foglalt állást, hogy az a szerződéses rendelkezés, amely szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartásai alapulvételével jogosult a fogyasztói tartozások kimutatására, és a szerződő felek az e kimutatás alapján készült, közokiratba foglalt ténytanúsítványt tekintik irányadónak, nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, ezért a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára nem változtatja meg és nem korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem. Döntéseinek jogi indokolásában hangsúlyosan hivatkozott az rPtk. 242. §-ában, az rHpt. 206. §-ában, a Vht. 21. §-ában, a közjegyzői tv. 111. § (1) bekezdésében, a Korm. rendelet 1. § (1) bek. i) és j) pontjaiban írtakra. Mindezekre tekintettel a Kúria úgy ítélte, hogy a perbeli szerződéses rendelkezés a bizonyítási terhet nem fordította meg, ennek ellenkezőjét a perben eljáró másodfokú bíróság téves jogkövetkeztetéssel állapította meg.

[32] A jogerős ítélet a perbeli kikötést tartalmát tekintve nem tekintette az rPtk. 242. §-a szerinti tartozáselismeréssel azonos hatályú nyilatkozatnak. A Kúria a BH2018. 146. számon közzétett határozatában többek között rámutatott, hogy a jelen perbelihez hasonló tartalmú szerződéses rendelkezés joglemondásként sem értékelhető, és nem tekinthető vélelem hatásával bíró kikötésnek, az a bizonyítási eljárás lefolytatását nem befolyásolja. Rámutatott arra is, hogy a polgári peres eljárásban a felek eljárási jogaira és kötelezettségeire – idetartozik a tényállítási és bizonyítási kötelezettségük – az rPp. közjogi jellegű szabályai az irányadók, és az rPp. kógens szabályait a felek szerződéses autonómiája nem törheti át. Ezért is téves a másodfokú bíróság azon álláspontja, hogy a felülvizsgálati eljárás tárgyát képező szerződéses kikötéssel, mint megállapodással a szerződő felek „a bizonyítási terhet meghatározó szabályokat felülírták” volna.

[33] A magyar jogban a bizonyítási teher eljárásjogi fogalom, valamely anyagi jogi igény polgári perben történő érvényesítése esetén a jogvita érdemi eldöntése szempontjából releváns tény bizonyíthatatlansága következményére, a bíróság érdemi döntésében kifejezésre jutó hátrányára utaló szabály [rPp. 3. § (3) bekezdés]. Alkalmazásra akkor kerül, ha a bizonyításra kötelezett fél nem tesz eleget e kötelezettségének. Az rPp. 164. § (1) bekezdés alapján a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy a bíróság azokat valóban fogadja el. Eszerint a főbizonyítás a kereset vagy a keresettel szembeni védekezés alapjául szolgáló tények fennállására, valóságára, míg az ellenbizonyítás - a főbizonyító fél perbeli ellenfelének a cselekményeként - ugyanezen tények fenn nem állására, valótlanságára vonatkozik. A bizonyítási teher átfordulása azt jelenti, hogy a fő- és az ellenbizonyításra köteles fél személye felcserélődik. Ez alapulhat törvényi vélelmen, eljárásjogi rendelkezésen (pl. sajtó-helyreigazítási per) vagy anyagi jogi szabályon [pl. a Ptk. 242. § (1)-(2) bekezdésben szabályozott tartozáselismerés]. A perbeli kikötés esetén egyik eset sem áll fenn, vagyis a szerződési kikötés a bizonyítás kötelezettségét és terhet nem változtatja meg.

[34] Az rPp. 195. § (1) bekezdése értelmében a közokirat teljesen bizonyítja az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát. Ez az adott ügyben a támadott kikötéssel együtt is csupán azt jelenti, hogy az alperes kérelmére kiállított közjegyzői okirat azt tanúsítja, hogy az alperes könyvei, nyilvántartásai szerint az adós felperesnek aktuálisan milyen összegű tartozása áll fenn. A ténytanúsítvány tehát a jogerős ítéletben kifejtett téves állásponttal szemben, nem az adós fennálló tartozásának – vagy annak helyességének - közokirati bizonyítéka. A tartozás összegének fogyasztó általi vitatására ezért nem az rPp. 195. § (6) bekezdése szerinti ellenbizonyítás szabályai az irányadók. A kölcsönszerződés felmondása esetén pedig annak jogszerűségével kapcsolatos polgári perben az rPp. általános rendelkezései vonatkoznak.

[35] A Kúria az előző pontokban már hivatkozott BH2018. 146. számon közzétett határozatában azt is kifejtette, amennyiben a kölcsönszerződés vizsgált kikötésének tartalma mégsem volna egyértelműen megállapítható, az rPtk. 207. § (2) bekezdésében foglalt értelmezési szabály alkalmazása válna szükségessé. Aszerint a vitás tartalmú általános szerződési feltétel – vagy fogyasztói szerződés – tartalmát a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezés szerint kell megállapítani. A vizsgált szerződéses feltétel értelmében a közjegyzői tanúsítvány pusztán az alperes egyoldalú – a felperes teljesítésével összefüggésben nyilvántartott adatokra vonatkozó – nyilatkozatához kapcsolódik. A per tárgyává tett kikötésnek tehát az rPtk. 207. § (2) bekezdésére figyelemmel sem tulajdonítható olyan tartalom, amely kihatna a felek igényérvényesítési és bizonyítási lehetőségeire, kötelezettségeire. A perbeli szerződéses kikötés tehát a felperes jogi helyzetét nem érinti, azt nem teszi hátrányosabbá.

[36] A Kúria nem értett egyet a másodfokú bíróság azon álláspontjával sem, hogy a végrehajtási záradék kibocsátásához megkövetelt jogszabályi előírások nem teljesülnének a perben támadott szerződési feltétel nélkül. Ezzel szemben változatlanul fenntartja az előző pontokban már hivatkozott közzétett határozataiban kifejtett azon álláspontját, hogy a perben támadott kikötés nem befolyásolja a kölcsönszerződésből eredő követelés kapcsán a végrehajtási záradék kiállításának a feltételeit, tehát nem érinti a szerződő felek igényérvényesítési, illetve védekezési lehetőségeit, és nem hat ki a végrehajtási záradék alapján indult végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perekben a bizonyítási kötelezettség alakulására sem.

[37] A Kúria ismételten leszögezi, hogy az adós szerződésszegésének, illetőleg a felmondásnak a tényét, valamint a végrehajtást kérő nyilvántartásai szerint fennálló tartozás aktuális összegét a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata alapján rögzítő, a közjegyzői tv. 111. §-ában szabályozott közjegyzői okirat nem ügyleti, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány). Az ilyen okirat kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha erről az adóssal kötött szerződésben előzetesen külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott külön arról, hogy a végrehajtást kérő nyilvántartásában rögzített adatok a ténytanúsítvány kiállításának alapjául szolgálhatnak. A közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását és a végrehajtási záradék kibocsátását tehát a végrehajtást kérő e szerződéses kikötés hiányában is ugyanilyen módon és tartalommal kérhetné.

[38] A közjegyzői tv. 111. § (1) bekezdésének és 136. § (1) bekezdésének g) pontjának rendelkezései alapján az alperesnek tehát a kölcsönszerződés támadott kikötése hiányába is

lehetősége van arra, hogy közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását kérje a nyilvántartásai szerinti felperesi tartozás összegéről, továbbá arról a tényről, hogy a kölcsönszerződést felmondta. A jogerős ítéletnek ezzel ellentétes jogi következtetése a Kúria megítélése szerint egyebekben ellentétes a Kúriának a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 23/C. §-a alkalmazásának egyes kérdéseiről szóló 3/2020. Polgári jogegységi határozatában kifejtettekkel. A hivatkozott szabályozás megegyezik a szerződéskötés idején hatályos 21. § (1) bekezdésében írtakkal. Az ebben foglaltak szerint ugyanis egyrészt a végrehajtási záradék kiállítása során a közjegyző nem vizsgálhatja a tartozás összegét, nem foglalhat állást arról, hogy a tartozás fennáll-e és milyen összegű, másrészt a közjegyzői tv. 144. § (1) bekezdésében foglaltak sem képezik akadályát annak, hogy a közjegyző a közjegyzői tv. 136. § (1) bekezdés g) pontja alapján a jogosult nyilatkozatáról (mint „egyéb jogi jelentőségű tényről”) tanúsítványt állíthasson ki. A közjegyzői tv. 136. § (1) bekezdés g) pontja és 144. §-a szerinti eljárás keretében a közjegyző az általa észlelt tényeket tanúsíthatja jegyzőkönyvi formában. Ez lehet valamely állapot, fizikailag észlelhető körülmény, jelenlévő személy előadott nyilatkozata.

[39] Ha a végrehajtási záradék kiállítására sor kerül, az adós a tartozását az rPp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben vitathatja. Ez azonban a végrehajtási záradék és a közjegyzői tanúsítvány jogintézményére vonatkozó, a fentiekben ismertetett szabályokból következik. A peres felek között létrejött kölcsönszerződés e vonatkozásban sem biztosít több jogosultságot az alperes részére, illetve nem ró több kötelezettséget a felperes terhére, mint amelyek az irányadó jogszabályok alapján őket egyébként megilletnék, illetőleg terhelnék. A bizonyítási teher pedig az rPp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben is az rPp. 164. § (1) bekezdésének megfelelően alakul. Az igényérvényesítés lehetőségei, a bizonyítási teher alakulása körében tehát a kölcsönszerződés I.2. és VIII.12. pontjában foglaltak a felperes jogi helyzetét nem érintik, semmilyen módon nem teszik hátrányosabbá.

[40] A jogerős ítélet a perbeli szerződéses rendelkezést a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) pontjába ütközően is tisztességtelennek találta, mert megítélése szerint az lehetővé teszi a hitelező számára a jogvita egyoldalú lezárását. A Kúria nem értett egyet a jogerős ítéletnek ezzel a következtetésével sem az alábbiak miatt.

[41] Maga a jogerős ítélet is azt rögzíti, hogy a szerződés megkötésekor nem állt fenn olyan jogszabályi rendelkezés, amely lehetővé tette volna az alperes részére a jogvita egyoldalú lezárását, mert a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal való ellátása esetén az adós felperes az rPp. 369. § szerinti végrehajtás korlátozása, illetve megszüntetési iránti, valamint érvénytelenségi pert is indíthatott, és a végrehajtási per megindítása esetén az rPp. 370. § alapján kérhette a végrehajtás megszüntetését is. Ezt támasztja alá egyebekben az EUB C-34/18. számú ítéletének indokolása (annak [53]-[59] pontjai) is.

[42] A korábban [25] pontban kifejtettekre tekintettel a jogvita érdemi elbírálására nem hathat ki a szerződés megkötését követően több mint 10 évvel később hatályba lépett megváltozott eljárásjogi szabályozás, amely a végrehajtási perekre vonatkozó rendelkezéseket jelentősen módosította. Ettől függetlenül a Kúria rámutat arra, hogy a Pp. megváltozott szabályaira tekintettel sem lehet alappal arra a következtetésre jutni, hogy a perbeli szerződéses rendelkezés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) pontja alapján tisztességtelen.

[43] Az rPp. rendelkezéseivel szemben a Pp. 528. § (2) bekezdése a végrehajtási per keretei között valóban nem teszi lehetővé a végrehajtási záradékkal ellátott okirattal és a vele egy tekintet alá eső okirattal elrendelt végrehajtás megszüntetését és korlátozását a követelés létre nem jöttére történő hivatkozással. Ugyanakkor az új szabályozás ezzel nem vesz el jogot az adóstól, nem zárja el attól, hogy a végrehajtani kívánt követelés érvényes létrejöttét perben vitássá tegye, és ennek megállapítása iránt pert kezdeményezzen. Azokban az esetekben ugyanis, amikor a végrehajtás elrendelését nem előzte meg a követelés érvényes fennállásának az érdemi elbírálása, az adós az általános szabályok szerint megindított, a követelés érvényes létre nem jöttére alapított perben kérheti a sérelmezett jogviszony anyagi jog szabályai szerinti rendezését. Ebben a perben pedig az Pp. 129. §-a alapján ugyanolyan feltételek mellett kérheti a perbíróságtól a folyamatban lévő végrehajtás felfüggesztését, mint az rPp. 370. §-a szerint tehette. Az ügyben megváltozott jogszabályi környezetre tekintettel sem lehet alappal olyan jogkövetkeztetésre jutni, hogy a perbeli szerződéses rendelkezés elzárja a fogyasztót az igényérvényesítéstől, vagy ezt érdemben korlátozná.

[44] A kifejtettek alapján alapvetően téves a jogerős ítéletnek „a jogvita végleges lezárása körében” kifejtett azon álláspontja, hogy a perbeli feltétel tisztességtelenségének a megállapítása iránti keresetet jogerősen elutasító ítélethez fűződő anyagi jogerőhatás azt jelentené, hogy a felperes nem vitathatja a tartozás összegét, vagy nem indíthatna pert a tartozás összegét befolyásoló feltétel tisztességtelenségének, illetve az egész szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt. Éppen ellenkezőleg, ettől az adós nincs elzárva, tekintettel arra, hogy az alperesi nyilatkozat nem az adós fennálló tartozásának a közokirati bizonyítéka, illetve nem a perben támadott szerződési feltétel teszi lehetővé a ténytanúsítvány kiállítását.

[45] A szerződéses kikötés tisztességtelensége megállapításának az rPtk. 209. § (1) bekezdésében írt feltétele mindezekre figyelemmel nem valósult meg, mivel az alperes a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit nem határozta meg a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeinek megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára. Az irányadó törvényi szabályozáshoz képest nem biztosított kedvezőtlenebb jogi helyzetet a fogyasztó felperes számára, a kikötés nem fosztja meg, nem is korlátozza a felperest a jogszabály alapján őt megillető vitatás, igényérvényesítés lehetőségétől sem.

[46] A kifejtettek értelmében a jogerős ítélet az rPtk. 209. § (1) bekezdésének, illetve a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) és j) pontjának téves alkalmazásával állapította meg, hogy a perbeli kölcsönszerződés I.2. és VIII. 12. pontjának kifogásolt rendelkezései tisztességtelenek.

[47] A Kúria mindezek alapján a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Záró rész

[48] Az eredményes felülvizsgálati kérelem alapján az első-, másodfokú és a felülvizsgálati eljárásban is pervesztes felperes – az elsőfokú ítéletben foglalt perköltségen felül - az rPp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes – 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. §-a alapján megállapított – mérsékelt összegű ügyvédi

munkadíjából és az általa megfizetett 70.000 Ft felülvizsgálati eljárási illetékből álló másodfokú és felülvizsgálati eljárásban felmerült költségei megfizetésére. Az ügyvédi munkadíj az IM rendelet 4/A. § (2) bekezdése alapján az áfát tartalmazza azzal, hogy a megbízási szerződésben kikötött ügyvédi munkadíj mérséklését a nagyszámú, azonos tényállás alapján indult perben az alperes túlnyomórészt azonos jogi alapokon nyugvó védekezése indokolta. A felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

[49] Az ítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

[50] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[51]

[52] Budapest, 2021. március 9.

[53]

[54]

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Bajnok István sk. előadó bíró, Dr. Tibold Ágnes sk. bíró